

”MÁS”

- Műleírás -

A 2010-2011-es tanév második félévére elnyert Erasmus program által megismerkedtem a török kultúrával. A kint töltött félév alatt több szomszédos országba is ellátogattam, többek között egy több mint kéthetes iráni „felfedezőúton” is részt vettem, mely által mélyebb betekintést nyertem az iszlám vallás világába. Ez inspirált és inspirál a mai napig újabb alkotások létrehozására.

Olyan információk jutottak tudomásomra, melyeket itthon, országunkban nem nagyon lehet hallani. Észrevételem szerint a legtöbb ember tudatában leginkább csak sztereotípiák élnek a közel-keleti országokkal kapcsolatban. Iránt tekintve az Irak –Iráni háború (1980-1988), mely rengeteg áldozatot (Iránban másfél milliót) megkövetelt, ezért sokan a mai napig veszélyesnek gondolják az ország területét. Azt hiszik, hogy az iráni emberek szinte magukba zárkózva, elszigetelve élnek hazájukban, ami nem így van. Szerencsém volt találkozni, sőt egy házban lakni iráni nőkkel, férfiakkal, akik nagyon készségesek, nyitottak és vendégszeretőek voltak. Érdeklődést mutattak az európai kultúra iránt és sokat meséltek a sajátjukról is.

Irán valamilyen szinten a mai napig rendkívül ”konzervatív felfogású” állam, azonban a homoszexualitás témát érintve egyfajta kettősség jelenik meg. Kevesen tudják, hogy a homoszexualitást halállal büntető hét ország mindegyike mohamedán (Irán is ide tartozik), és ahol a meleget nem fenyegeti kivégzés, ott is üldözik őket. Érdekes és egyben meghökkentő hír volt, amikor 2007-ben Irán elnöke kijelentette, hogy az ő országában nincsenek homoszexuális emberek. Ez az állítás természetesen nevetséges, hiszen a ”morális bűnöket” elkövetőket megkövezik, felakasztják, kivégzik az Iráni Iszlám ”Köztársaságban” a mai napig. Hogy miért? A válasz csupán ennyi az iráni kormányzat részéről: ”Az Iszlám szerint a homoszexuálisok és leszbikusok nem ”megengedhetőek”. Amíg privát folyik a ”homoszexuális aktivitás” addig azzal nincs baj, ám ha nyilvánosan [vállalják], akkor ki kell őket végezni.” (A leszbikusoknak ”könnyebb” dolguk van: Iránban például csak a negyedik elítélésük után kaphatják ki rájuk halálbüntetést.) Nemzetközi emberi jogi szervezetek szerint 26 év alatt 4 ezer homoszexuálist végeztek ki Iránban. Itt mutatkozik meg az, hogy Iránban jelenleg még a vallás irányítja az államot, ami sokak szerint egyáltalán nincs így jól.

Homoszexuálisok kivégzése Iránban

Fiatalkor homoszexuális pár felakasztása

Az 1979-es iszám forradalom előtt a transzszexualitás kérdésével az iráni kormány hivatalosan soha nem foglalkozott. Az 1980-as évek közepén azonban a kormány hivatalosan is elismerte a transzszexuális személyeket és engedélyezték számukra a nemátalakító műtétek végrehajtását.

A kettősség itt mutatkozik meg (ez számomra elképesztő információ), hiszen amíg a homoszexuálisok félnek, mivel egyetlen törvény sem áll mellettük, addig az egész világon 2008-tól (Thaiföld után) Iránban végzik a legtöbb nemátalakító műtétet. Muzulmán ország lévén, ez mindenképpen figyelemreméltó. Mivel a transzszexualitás nem említett a Koránban, ezért az nem számít bűnnek, így a vallási vezetők: Ayatollah Khomeini és Ayatollah Khamenei hisznek abban, hogy nincs semmi okuk a transzszexuálisok betiltására. Csak Iránban, több mint hétszer annyi nemátalakító műtétet végeznek, mint Európában együttvéve, sőt a kormány állja a beavatkozás költségeinek felét.

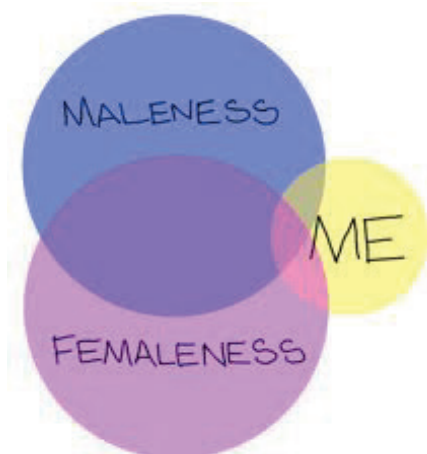

“Be Like Others” című filmben szereplő transzszexuálisok

“Be Like Others” (2008) című film szereplői

Több dokumentumfilmet is készítettek az iráni transzszexuálisok életéről, egyet nekem is mutatott utazásom során megismert iráni vendéglátóm. A filmben azt a következtetést vonták le, hogy a férfivá operált nők általában elégedettek az eredménnyel, és sikeresen boldogulnak új identitásukkal. A nővé váló férfiak esetében már bonyolultabb a helyzet. Az operáció előtt, csak a helyi önkormányzat engedélyével járhatnak női ruhában, és még így is folyamatos inzultálásoknak vannak kitéve a hatóságok által - "Iszlámhoz méltatlan viselkedésükért". A műtét után új születési anyakönyvi kivonatot kapnak, és onnantól kezdve kötelesek betartani az Iszlám nőkre vonatkozó szigorú szabályait. Ez rengeteg korlátozottsággal jár. (Többek között, amit én is tapasztaltam – a csador viselése – mely az iráni nők nyilvános viselete, ami eltakarja az egész testüket a kézfejek és lábfejek kivételével. Sok iráni nő nem ért egyet ezzel a kötelességgel, de nem tehetnek mást, kizárólag otthon öltözködnek úgy, mint az európai nők.)

Transzszexualitás - halmazábrázolás formájában

A nők kötelező viselete, a csador.

Több transszexuálist is megkértek, fejtsek ki véleményüket a homoszexualitással kapcsolatban. Megdöbbentő válaszok születtek. A tolerancia legkisebb jelét sem mutatták a meleg és leszbikusok felé, ugyanakkor olyan érveket hoztak fel, amivel mi is nap mint nap találkozunk: természetellenes, erkölcstelen, Istennek nem tetsző, stb.

Az egyneműek közötti kapcsolat büntetendő, mert erkölcstelen, de ugyanakkor ha egy iráni nő meddő, - azaz nem képes újszülöttet világra hozni, - akkor akár óránként is köthet (más-más férfival) "ideiglenes iszlám házassági szerződést". A prostituáltak használják ezt a módszert kuncaftjaikkal, így legálisan üzhetik a tevékenységet, hogy "minden az Iszlám rend szerint történjen.." Sajnos a műtét után számos transszexuális folyomodik ehhez a jövedelmező "munkához". Hogy is van ez akkor az erkölccsel?

A fiatal férfiak többsége azt szeretné, hogy olyanak fogadják el őket, amilyenek. Nem akarnak műtéthez folyamodni, de a közvélemény, nyilvánosság és a kormány által rájuk gyakorolt nyomás sokukat nemátalakításra kényszeríti, vagyis arra, hogy váljanak transszexuálissá, pedig a homoszexualitás és a transszexualitás, mint tudjuk, két teljesen különböző dolog. A homoszexuálisok sorsa ezáltal a halál, börtön vagy az identitásuk elvesztése. Ez egyszerre hihetetlen és rendkívül tragikus dolog.

Marie, iráni transszexuálisról készült fotósorozat egy darabja

Demonstráció az emberi jogokért Iránban (2009).

Demonstráció Iránban a Meleg Büszkeség felvonuláson a meleg, leszbikus, biszexuális és transznemű emberek elnyomása ellen.

Ezek az információk, tapasztalatok azok, melyek a grafikák készítésére ösztönöztek.

A 6 képből álló grafikai sorozat azt a fájdalmat, szenvedést, önmarcangolást fejezi ki, mellyel nap mint nap szembe kell nézniük a homoszexuálisoknak, valamint számos transszexuálisnak. Ezt a komplikált érzést, kellemetlen hangulatot egy nagyon egyszerű kivitelezéssel próbáltam kifejezni. A figurális elemeket különböző vastagságú vonalakkal és nagyfelületű foltokkal jelenítettem meg. A kísérletezés szellemében előre átgondolt koncepció során Iránból hozott különböző textíliák lenyomatát használtam fel a foltok kialakításánál. Az egyedi textilek nagyfelbontású szkennelt képének számítógép általi manipulációjával jöhettek létre az iráni motívumokból álló homogén, szép vizuális látványt nyújtó foltok (csador, harisnya, kendők, stb.). Emellett ezek a sorozat hitelességét is fokozzák.

Az illusztratív hat darab 70 x 100 cm-es felület mindegyikén szimbolikusan jelennek meg iráni alakok kórházi környezetben, műtőasztalon. Ezzel utalva azokra a nemátalakító operációkra, melyekre nagyon nehéz és bonyolult döntéshozatal után végül alávetik magukat egy jobb élet reményében az elkeseredett és CSAK ebben a cselekedetben “megoldást” látó homoszexuálisok.

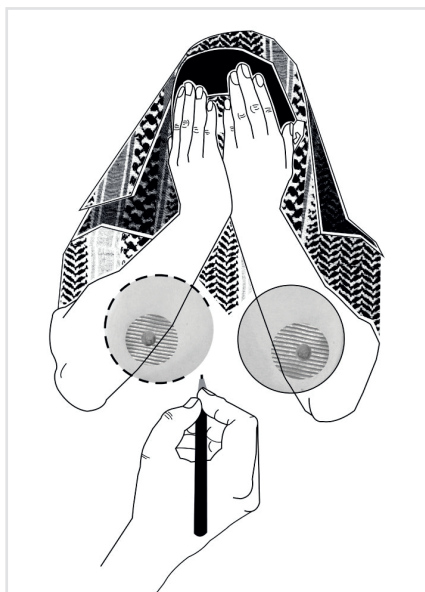

“MÁS” /Other/ - grafikai sorozat (Digitális nyomat, 2012)

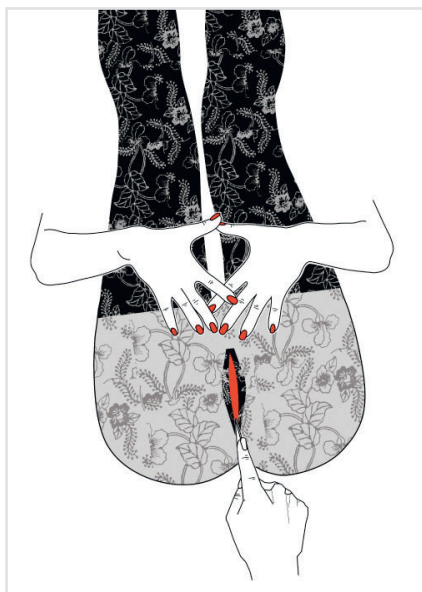
Minden egyes grafikán kivétel nélkül látható szimbolikusan egy-egy olyan sebészi műszer, eszköz, amit az orvos a beavatkozás elvégzése során használ (szike, olló, borotva, stb.), ezek megjelenítésével is fokozva a feszültséget. A kezek szimbolikus szerepe is fontos a sorozatban, hiszen a különböző kéztartások egyrészt az áldozatok reakcióit tükrözik. Az eltakart arcok, megfeszült kezek azt a szégyent, fájdalmat sugallják, melyet a pácienseknek el kell viselniük. Másrészt az operációt végző ismeretlen orvos kívülről képbe benyúló keze a cselekvés, elkövetés szimbólumaként fogható fel. Nagy hangsúlyt helyeztem a nőiesség és férfiasság jeleinek nyers, gátlástalan ábrázolására az adott szituáció komolyságának, tisztázásának kifejezése céljából, valamint a befogadó közönség meglepetése érdekében is.

A grafikák színvilágukat tekintve nagyon egyszerűek, letisztultak. Az alkotások a fehér, fekete és piros színekre épülnek, illetve azok árnyalataira. A színszimbolikát figyelembe véve választottam ezeket, hiszen a sorozaton domináns fehér a kórházak, orvosok számára a sterilitást jelenti. A háttér színe emellett a tisztaság, egyszerűség valamint a jóság szimbóluma. A muszlim világban az Isten előtti egyenlőség jeleként is használják és a hűség színeként is megjelenik. A homoszexuálisok helyzetét legtöbbször sajnos betegségként, tragédiaként kezelik, valamint a halál is fenyegeti életüket másságuk miatt, többek között ezért is alkalmaztam a fekete színt. Ez a szín ebben az esetben azt a fajta eleganciát is sugallja, mellyel az “áldozatok” megpróbálják elviselni a rájuk gyakorolt nyomást. A piros szín egyértelműen a vér, szenvedés, szenvedély szimbólumaként jelenik meg itt, hiszen egyes homoszexuálisok készen állnak vérüket adni, és megannyi fájdalmat elszenvedni a szenvedélyük felvállalhatóságáért, gyakorlásáért, ami lássuk be, erőpróbáló, nem mindennapi dolog.

Az így kialakított grafikai sorozattal célom a tabuk nélküli, való igazság megjelenítése, és ami számomra az egyik legfontosabb dolog, az információ átadása, hiszen ezeket látván elgondolkodhatunk, s feltehetjük magunknak a kérdéseket: Miért nem tudtam róla eddig? Nem hozzák eléggé nyilvánosságra? Vagy én nem vagyok elég érdeklődő? Közömbös a téma számomra? Érdekel-e egyáltalán? Ha igen, egyetértek vele? Vagy sem? Tudok-e valamin változtatni? Most hogy is van ez?...

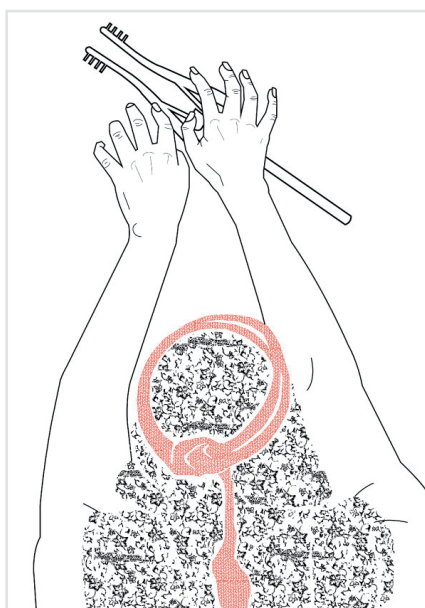
Más I.

Más II.

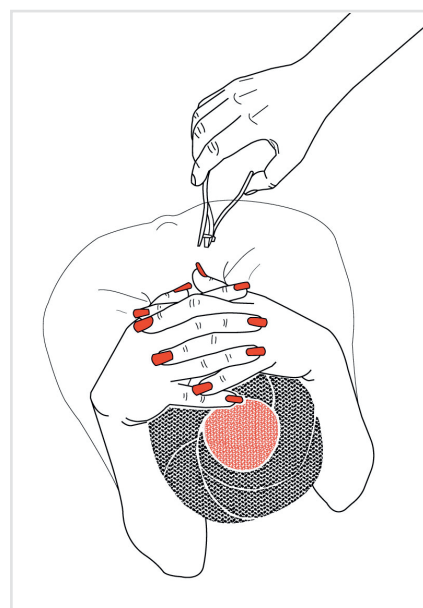
Más III.

Más IV.

Más V.

Más VI.

Szigethy Eszter
 Eszterházy Károly Főiskola
 Elektronikus ábrázolás
 2012.